

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№3

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 2026-yil, mart.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoirazimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

RAQAMLI IQTISODIYOTDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINING IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TA'SIR ETUVCHI TIZIMLASHTIRILGAN TAHDIDLAR.....	40
Qodirov Tuyg'un Uzoqovich, Nabiyev Bexzod Shavkatovich	
SANOAT TARMOQLARINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSIYA VA TEKNOLOGIK MODERNIZATSIYANING O'RNI	44
Boboqulov Sanjar Bahromqulovich	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI BAHOLASHNING USLUBIYOTI VA UNING SOLIQ TIZIMIDA QO'LLANILISHI	49
To'xtabayev Oybek Odilovich	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISHDA RAQAMLI TEKNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH BO'YICHA ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR.....	56
Ismailov Bobir Salomovich	
TIJORAT BANKLARI INVESTITSIYA FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY-NAZARIY JIHATLARI	62
Yangiboyev F.B.	
MINTAQAVIY IQTISODIY SALOHİYATDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	68
Turayev Og'abek Kaxramonovich	
XORIJIY MAMLAKATLARDA TO'QIMACHILIK KLASSTERLARINI RIVOJLANTIRISH TAJRIBASI.....	75
Yusupova Feruza Yo'ldoshevna	
BANK XIZMATLARI SIFATINI BOSHQARISHNING INTEGRATSION VA ADAPTIV MODEL.....	83
Ibroximov Ilxomjon Shavkatjon o'g'li	
QURILISH TASHKILOTLARI FAOLIYATINING MOLİYAVIY BARQARORLIGINI EKONOMETRIK MODELLAR ASOSIDA BAHOLASH	89
Qidirniyazov Ajiniyaz Sherniyazovich	
ICHKI NAZORAT VA KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMIDAGI XAVFLARNI BOSHQARISH	94
Islamova Nargiza Mirzaxidovna	
TURIZMNING MINTAQADA IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA'SIRI	104
Rasulova Muxabbat Teshabayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSİYALARNI JALB QILISH ORQALI INVESTITSION JOZIBADORLIKNI OSHIRISHNING HOZIRGI KUNDAGI HOLATI TAHLILI	111
Begamov S.X.	
RETHINKING JOB CREATION: ONTOLOGICAL AND EPISTEMOLOGICAL FOUNDATIONS OF MACROECONOMIC EMPLOYMENT ANALYSIS.....	116
Zakhidov Azizbek Rustamovich	
HUDUDIY TURIZM KLASSTERLARINI SHAKLLANTIRISH VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	125
Ro'zimova Xusnora Mirzobek qizi	
SUG'URTACHILIK VA O'ZBEKISTONDA SUG'URTA SEKTORINING HOLATI.....	129
O'runboyeva Sotima Alisher qizi	
GO'SHT VA GO'SHT MAHSULOTLARINI SANOAT USULIDA QAYTA ISHLASHDA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBALARI.....	134
Kaydarova Sitara Suranbay qizi	
KORXONALAR QIYMATINI BAHOLASH VA BOZOR BAHOSINI SHAKLLANTIRISH METODOLOGIYASI.....	139
Abduraxmanov Sherzodbek Ravshanovich	
YASHIL IQTISODIYOT: EKOLOGIK BARQARORLIK VA IQTISODIY SAMARADORLIK UYG'UNLIGI.....	145
Jamalidinova Asalxon Saliyevna	
2025-YILDA O'ZBEKISTON UCHUN ENG YAXSHI 10 TA TRANSPORT TEKNOLOGIYALARI VA INNOVATSIYALARI	151
Mamasaliyeva Mukaddas Ibadullayevna, Beketov Timur Kazakbayevich	

MAHSULOT TANNARXINI ANIQLASHNING INTEGRATSIYALASHGAN YONDASHUVLARI: AN'ANAVIY VA ZAMONAVIY TIZIMLAR QIYOSIY TAHLILI	155
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
ИННОВАЦИОННО-ИНВЕСТИЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ: ИНТЕРПРЕТАЦИЯ ТЕОРЕТИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ	163
Хайдарова Ёркиной Аскар кизи	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA INNOVATSION TADBIRKORLIKNI QO'LLAB-QUVVATLASHNING FISKAL VA INSTITUTSIONAL MEKANIZMLARI	170
Mamatova Nodira Mirzavaliyevna	
ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА И УСТОЙЧИВЫЕ ИНВЕСТИЦИИ: ФОРМИРОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ МОДЕЛИ ПЕРЕХОДА ТЕПЛИЧНЫХ ХОЗЯЙСТВ ТАШКЕНТСКОЙ АГЛОМЕРАЦИИ НА СОЛНЕЧНЫЕ СИСТЕМЫ ЭНЕРГОСНАБЖЕНИЯ	178
Срождидинова Зарина Хайриддиновна, Абдувалиева Зилола Абдуллаевна	
MAMLAKATIMIZDA QISHLOQ HUDUDLARIDA XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI	186
Yuldashova Nilufar Ziyabayevna	
RIVOJLANISHDA RAQOBAT EMAS, BALKI HAMKORLIKNING USTUVORLIGI: NAZARIY VA AMALIY TAHLIL	190
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich	
IJTIMOY HIMOYA QAMROVINI KENGAYTIRISH MEKANIZMLARI VA "QAMRAB OLINMAGAN O'RTA QATLAM" MUAMMOSI	196
Bafoev Farrux Jo'raqulovich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA EKOLOGIK BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISH	202
Shanazarova Gulyoraxon Baxtiyarovna	
O'ZBEKISTON STARTAP EKOTIZIMIDA INVESTITSIYA JALB QILISH JARAYONINING INSTITUTSIONAL MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH MEKANIZMLARI	208
Xoliqova Xurshidaxon Xayotjon qizi	
INNOVATSION IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH SHAROITIDA STARTAP EKOTIZIMINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY JIHATLARI	214
Usmanov Gafurjon Shavkatovich	
QURILISHDA ISHLAB CHIQARISH VA SIFATNI BOSHQARISH TIZIMLARINING RIVOJLANISHI	220
Buriyev Xakim Toshimovich, Usmanov Ilxom Achilovich	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSION MUHITNI TAKOMILLASHTIRISHNING STRATEGIYALARI	225
Xolov Sherali Axrorboyevich	
2010-2024-YILLARDA O'ZBEKISTONDA TO'QIMACHILIKNI INVESTITSIYALASHNING EKONOMETRIK TAHLILI	229
Ashurov Shuhratbek Quadrat o'g'li	
TIJORAT BANKLARI MOLIVAVIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING ZAMONAVIY USULLARI	233
Sherbekova Kamola Norbekovna	
AHOLI MOLIVAVIY SAVODXONLIGI DARAJASI VA UNI BAHOLASHNING ILMIY-USLUBIY ASOSLARI	243
Abduvoxidov Akmal Abdulazizovich	
MARKAZIY BANK KURS SIYOSATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH USULLARI	249
Saydullayev Nodirbek Narzullaevich	
O'ZBEKISTON MINTAQALARIDA BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISH SALOHİYATI VA MUAMMOLARI	258
Raupov Shuxrat Soyibovich	
ЭКОТУРИЗМ В УЗБЕКИСТАНЕ: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ	264
Абидова Дилфуза Игамбердиевна, Рахматуллаева Зулайхо Хасан кизи	
DIGITAL ECONOMY AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE: BUSINESS CHANGE IN THE REGIONS	270
Abdullayev Muzaffar Abdujabbarovich	

QISHLOQ XO'JALIK MAHSULOTLARINI QAYTA ISHLASHDA IOT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH.....	273
Mirzaev Dilshod Artikovich	
ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРИМЕНЕНИЯ МЕХАНИЗМОВ ФИНАНСИРОВАНИЯ СТАРТАП-ПРОЕКТОВ В ВУЗАХ УЗБЕКИСТАНА	279
Касимова Наргиза Сабитджановна	
YASHIL IQTISODIYOTNING NAZARIY ASOSLARI VA UNGA ILMIY YONDASHUVLAR.....	284
Ismoyilova Mahliyo Oybek qizi	
BOSHQARUVDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR (OLIV TA'LIM MISOLIDA).....	289
Karieyva Gulnora Abdullayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA KORPORATIV MIJOZLARGA XIZMAT KO'RSATISHNING AMALDAGI HOLATI VA ASOSIY TENDENSIYALARI.....	295
Qurbonov Odilbek Ro'zmatovich	
O'ZBEKISTONDA SPORT FEDERATSIYALARI VA ASSOTSIATSIYALARINI SAMARALI BOSHQARISH TIZIMINI MODERNIZATSIYA QILISH YO'LLARI	302
Umed Farmonkulovich Radjabov	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHGA QARATILGAN IQTISODIY MEKANIZMNI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI VA ULARNING AMALIY AHAMIYATI	307
Mullayeva Mexrangiz Axtam qizi	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI (NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA)	313
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Muradova Nazira Raximjanovna	
RAQAMLI MARKETING VA ONLAYN PLATFORMALAR ORQALI EKOTURISTIK MAJMUALARNI OMMALASHTIRISH TRENDI	318
Xolmatova Parvina Asliddin qizi	
O'ZBEKISTONDA SOLIQ MA'MURCHILIGI STRATEGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI VA ULARNI YECHIMLAR	323
Normurzayev Umid Xolmurzayevich	
РАЗВИТИЕ ДИСТАНЦИОННОГО БАНКОВСКОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ В ХОРЕЗМСКОЙ ОБЛАСТИ НА ОСНОВЕ ТЕХНОЛОГИЙ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА КАК ФАКТОР РЕГИОНАЛЬНОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА.....	327
Бахтиёрров Худайберган Хамдам угли	
MAHALLIY BUDJETLARDA TRANSFERTLARGA QARAMLIK DARAJASINI BAHOLASH (XORAZM VILOYATI MISOLIDA)	335
Xudoyqulov Hamidjon Abdullayevich	
QORAQALPOG'ISTON QISHLOQ XO'JALIGIDA RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISHNI BOSHQARISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI.....	342
Tajibaev Berdax Asqarbay uli	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA INNOVATSION JARAYONLARNI JADALLASHTIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	347
Ashurova Maftuna Ortiq qizi	
STRATEGIC DIRECTIONS FOR INCREASING CAPITAL EFFICIENCY OF COMMERCIAL BANKS: DIGITALIZATION AND RISK MANAGEMENT INTEGRATION	352
Sadullaeva Mokhinur Aziz kizi	
TECHNOLOGY MANAGEMENT AND SME INTERNATIONALIZATION: A SYSTEMATIC LITERATURE REVIEW	358
Abduxafizova Madinabonu Mirabbos qizi	
TA'LIM SIFATINI BAHOLASH MEZONLARINI SHAKLLANTIRISH USULLARI.....	363
Mamadiyarov Zokir Toshtemirovich	
SMART UNIVERSITET KONSEPSIYASI ASOSIDA REYTING VA RAQOBATBARDOSHLIKNI INTEGRAL BOSHQARISH	371
Xudoyqulov Husen Ahadovich	

BUXGALTERIYA HISOBINING MILLIY VA XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA MOLIVAVIY HISOBOT 1-SHAKLINING QIYOSIY TAHLILI	379
Shodiyev Murodjon Bakirovich	
SUG'URTA BOZORINING RAQAMLI RIVOJLANISHIDA NAZARIY QARASHLAR	384
G'oziyeva Aziza Abdusalomovna	
MINTAQAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA INNOVATSION LOYIHALAR SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI	389
Xamrayev Quvvat Iskandarovich	
MAHALLIY BUDJETLAR DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHNING IQTISODIY AHAMIYATI	397
P.SH.Usmonov	
СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА МЕТОДОВ ИНВЕСТИЦИОННОГО АНАЛИЗА ДЛЯ ОЦЕНКИ ДОХОДНОСТИ АКЦИЙ УЗБЕКСКИХ ЭМИТЕНТОВ.....	401
Ирмухамедова Муслима Дилшодовна	
KORXONA VA TASHKILOTLARDA INSON KAPITALIDAN SAMARALI FOYDALANISHDA KORPORATIV MADANIYAT, AXLOQIY-RUHIY VA MA'NAVIY MUHITNING O'RNI	407
Suyunov Dilmurod Xolmurodovich, Qodirov Tuyg'un Uzoqovich	
ELEKTRON PULLARNING MOHIYATI VA ULARNING MILLIY TO'LOV TIZIMIDAGI ROLI.....	416
Toshniyozov Sherali Kamoliddinovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA UY XO'JALIKLARINING TADBIRKORLIK FAOLIYATINI KENGAYTIRISH.....	423
Eshbaeva Shahnoza Faxriddinovna	
APPLICATION OF EXTREME MODELS IN ASSESSING THE ECONOMIC POTENTIAL OF AN ENTERPRISE	428
Musayeva Shoira Azimovna	
SOLIQ MA'MURCHILIGIDA XORIJIY TAJRIBA HAMDA UNI O'ZBEKISTONDA QO'LLASH SAMARADORLIGI.....	435
Bozorova Ozoda Raximovna	
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATI IMIJINI OSHIRISHDAGI MUAMMOLARNI HAL ETISHDA XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI: QIYOSIY TAHLIL.....	439
Bekmurodov Navruz Ergashevich	
TA'LIM XIZMATLARI SOHASIDA YARATILGAN YALPI QO'SHILGAN QIYMAT DINAMIKASI VA UNI BOSHQARISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	449
O'rinov Komiljon Kozimovich	
BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASHNING MINTAQAVIY OMILLARI.....	453
Salomat Norova	
QURILISH MATERIALLARI BOZORI VA UNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	459
Usubjonov Zaxriddin Vasiliddin o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA EKSPORT OPERATSIYALARINI SUG'URTA QILISHNI RIVOJLANTIRISH.....	465
Xalikov R. B.	
BIZNES JARAYONLAR AUTSORSINGINI OPTIMALLASHTIRISH USULLARI TAHLILI	472
Uzaqov Ortik Shaymardanovich	
DAVLAT MOLIVAVIY BOSHQARUVI SAMARADORLIGINING IJTIMOY ADOLATGA TA'SIRINING PEFA VA CEQ METODOLOGIYALARI ORQALI TAHLILI	477
Zokirjonov Muhammadsodiq Ravshanbek o'g'li	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA ICHKI AUDIT XIZMATINI TASHKIL QILISHNING XORIJ TAJRIBASI	485
Turmanqulov Norpo'lat Sa'dullayevich	
MINTAQADA IJTIMOY HIMOYA TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH.....	491
Saparov Ismat Chorshanbiyevich	
MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANISHDA EKOLOGIK INNOVATSIYALARNI QO'LLAB-QUVVATLASH YO'NALISHLARI	495
Ismatov Sharofiddin Asatulloevich	

THE ESSENCE OF THE OPTIMAL COST STRATEGY	500
Sodiqov Mirakhror Abbos ugli	
TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA TOG'-KURORT ZONALARINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY JIHATLARI (CHORVOQ ERKIN TURISTIK ZONASI MISOLIDA)	504
Shomurodova Shahnoza G'ayratovna	
ICHKI AUDIT SIFATI VA SAMARADORLIGI TUSHUNCHALARINING IQTISODIY MAZMUNI HAMDA ULARNING O'ZARO BOG'LIQLIGI	509
Ergashev Olloyor Furqat o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARI FAOLIYATINI SOLIQQA TORTISH VA UNI HISOBINI YURITISH.....	517
Abdullayev Abdurauf	
TIJORAT BANKLARINING RISKLARINI BAHOLASHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR	522
Kudaybergenova Guzal Kuanishbayevna	
TIJORAT BANKLARIDA KORRUPSIYAVIY-KOMPLAENS MUAMMOLARI: TAHLIL VA YECHIMLAR	527
Yunusov Baxtiyor Shavkatovich	
MAISHIY XIZMAT KO'RSATISHNING SIFAT NAZORATINI HAMDA TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	532
Meliyev X.T.	
ОЦЕНКА КАЧЕСТВА СЕРВИСА И ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТУРИСТИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ НА ОСНОВЕ СОЦИОЛОГИЧЕСКОГО ОПРОСА	541
Усманова Азиза Баходировна	
RAQAMLI BANK XIZMATLARI ORQALI MOLIVAVIY INKLYUZIVLIKNI KENGAYTIRISH.....	545
Azlarova Mushtariybegim Abror qizi	
QURILISH KORXONALARNI BOSHQARISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYALARNING AHAMIYATI	550
Egamon Raxmatillo Mirolimovich, Bobobekov Davron Gafurovich	
FINANCIAL MARKET PARTICIPANTS: A CLASSIFICATION BY ROLE AND RESPONSIBILITY.....	553
Khotamkulova Madina	
ФОРМИРОВАНИЕ «ТУРИСТИЧЕСКОЙ МАХАЛЛИ» КАК ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОГО МЕХАНИЗМА РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ В СФЕРЕ ГОСТЕВЫХ ДОМОВ УЗБЕКИСТАНА	559
Иргашева Нигина Салохиддиновна	
BANKLARDA KREDIT GAROVI BILAN ISHLASHNING XORIJ ILG'OR TAJRIBASI VA UNDAN O'ZBEKISTON BANKLARI AMALIYOTIDA FOYDALANISH ISTIQBOLLARI.....	567
Sh. Saidov	
MILLIY UGLEROD SAVDOSI TIZIMINI JORIY ETISH ISTIQBOLLARI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	573
Islamov Shoxzod Shuxrat o'g'li	
THE NECESSITY OF CREATING A BUSINESS ENVIRONMENT AND ITS ROLE AND SIGNIFICANCE IN THE NATIONAL ECONOMY	582
Amanov Davron Ravshan ugli	
SUV RESURLARINI BOSHQARISHDA RAQAMLASHTIRISH SAMARADORLIGI	588
Saidov Muhammadali Hakimovich, Mahammatov Hoshim, Esanbekov Diyorbek	
ТРАНСФОРМАЦИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЁТА БАНКОВ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО И ПРИНЦИПАМИ ESG	595
Насирдинов Шарифджон Изатуллоевич	
ОЦЕНКА ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭЛЕКТРОБУСА.....	600
Мухитдинов Акмал Анварович, Касимов Омил Камалович, Саидов Азамат Илхом угли	
XORIJIY TAJRIBALAR ASOSIDA DUKKAKLI DON MAHSULOTLARINI YETISHTIRISHNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASH YO'NALISHLARI (HINDISTON TAJRIBASI MISOLIDA).....	608
Mirsayd Xudaybergenov	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLINING FAROVONLIGI VA DAROMAD MANBALARINI STATISTIK TAHLILI	612
Mamatkulov Baxtiyor Xalmuradovich	

KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI RIVOJLANTIRISH VA BOSHQARUV MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	618
Muxamedjanova Maxfuza Baxodir qizi	
MOLIYAVIY AKTIVLARNING IQTISODIY MOHIYATI, MAZMUNI HAMDA KLASSIFIKATSIYASI.....	627
Odiljonova Oybachin Fayzullo qizi	
XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI ORQALI MAMLAKATIMIZ LOYIHALARINI AMALGA OSHIRISH TARTIBI TAHLILI.....	631
Rasulova Dilfuza Valiyevna	
HUDUDNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA IQTISODIY SALOHİYATNING O'RNİ	636
Avazbek Xalbekov	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA SABZAVOTCHILIK TARMOG'INING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	642
Sobir Xasanov	
IMPACT OF REGIONAL INFRASTRUCTURE AND NATURAL RESOURCE UTILIZATION ON THE DEVELOPMENT OF ECOLOGICAL TOURISM (A DISTRICT-LEVEL ANALYSIS OF THE SAMARKAND REGION, UZBEKISTAN)	650
Toyirova Shohista Bobobekovna	
INNOVASION IQTISODIYOT SHAROITIDA OLIY TA'LIM TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOIIY-IQTISODIY OMILLARI	657
Talapova Nargiza Baxriddinovna	
BOZOR BEQARORLIGI SHAROITIDA BANK OBRO'SINI STRATEGIK RESURS SIFATIDA BARQARORLIGINI OSHIRISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	661
Yuldasheva Kamola Qosimjonovna, Ziyaeva Muhtasar Mansurdjanovna	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT PENSIYA TIZIMINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASH MASALALARI	667
Pardayev Farrux Muzaffarovich	
RAQAMLI TRANSFORMASIYA SHAROITIDA MENEJERLARNING RAQAMLI KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH.....	671
Sharipova Zulfiya Shokirjonovna	
FUQAROLAR ISHTIROKIGA ASOSLANGAN TASHABBUSLI BUDJETLASHTIRISH TIZIMI VA UNING IJTIMOIIY-IQTISODIY AHAMIYATI	677
Shukurova Parizod, Soatova Nodira Boboxonovna	
O'ZBEKISTON QISHLOQ HUDUDLARINING BARQAROR RIVOJLANISH YO'NALISHLARIDA QISHLOQ TURIZMI VA EKOTURIZM – ASOSIY USTUVOR YO'NALISHLARI	682
Abduraxmanova Aqida Fayzulla qizi	
KORXONALARDA MOLIYAVIY HISOBOTLARNING SHAFFOFLIGINI TA'MINLASHDA BUXGALTERIYA HISOBINING ROLI.....	691
Alimbay Shamshetov	
BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHDA YASHIL INVESTITSİYALARINING MOLIYAVIY MEXANIZMLARI	694
Saula Ibragimova	
ANALYSIS OF THE STATE OF ELECTRICITY GENERATION BY WIND POWER PLANTS.....	698
Saidov Mash'al Samadovich	
TRANSFORMING TOURISM EDUCATION IN UZBEKISTAN: AN INSTITUTIONAL ANALYSIS OF PERSONNEL TRAINING SYSTEMS.....	706
Abdullakhujaev Abdukodirkhuja, Ochilova Hilola Farmonovna	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA MOLIYAVIY HISOBOTLAR AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH.....	713
Elomonov Dadaxon Ozodullayevich	
MAHALLIY BOSHQARUVDA YETAKCHILIK KONSEPSIYASI ORQALI FAOLIYAT SAMARADORLIGINI OSHIRISH (FARG'ONA VILOYATI MISOLIDA)	718
Siddikov Abdusalom Abdumalikovich	

NEW ECONOMIC PHENOMENA: FINANCING CONSUMPTION AND SAVINGS IN THE TRANSITION TO AN EXPECTATION ECONOMY	724
Isomov Bekmurod Sayfiddinovich	
XIZMAT KO'TSATISH SOHASIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK YO'NALISHIDA INSTITUTSIONAL O'ZGARISHLARNI AMALGA OSHIRISHNING OBYEKTIV ZARURIYATI	730
Sh.A.Sultonov	
MINTAQALARNING INVESTITSION SALOHİYATINI BAHOLASHNING ZAMONAVIY METODOLOGIK YONDASHUVLARI VA ULARNING IJTIMOİY-IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI	737
Qobilov Anvar Eshpo'latovich	
KICHIK VA O'RTA BIZNESNI QO'LLAB-QUVVATLASH INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISH	741
Madraimova Marxamat Raximberganovna	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ЭФФЕКТИВНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТУРИСТСКО-РЕКРЕАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА РЕГИОНА	748
Усманова Зумрад Исламовна	
TITLE: PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AS A MECHANISM FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE TOURISM SECTOR IN UZBEKISTAN	753
Suxrobbek M. Salayev	
XORAZM VILOYATI TASHQI IQTISODIY FAOLIYATIDAGI TARKIBIY O'ZGARISHLARNI BAHOLASH VA UNI OPTIMALLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	761
Urunov Farrux Shanazarovich	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT AUDITI TIZIMINING STRATEGIK TRANSFORMATSIYASI: INSTITUTSIONAL ISLOHOTLAR VA RAQAMLI MONITORINGNING STRATEGIK AHAMIYATI	765
Turabov Baxodir To'xtamishovich	
TURIZM SOHASIDA BANDLIKNING 2025-2030-YILLARDAGI PROGNOZ PARAMETRLARI	770
N.I. Shermamatova	
BO'SH TURGAN DAVLAT KO'CHMAS MULK OBYEKTLARIDAN SAMARALI FOYDALANISHNI TASHKIL ETISHNING AHAMIYATLI JIHATLARI (O'ZBEKISTON MISOLIDA)	776
Sanjarov Zuxriddin Dilshod o'g'li, Astonaqulov Muzaffar Muxsin o'g'li	
TIJORAT BANKLARINING RESURS BAZASI BARQARORLIGINI TAVSIFLOVCHI KO'RSATKICHLAR	781
Bolibekov Shahboz Baxodir o'g'li	
MOLIYA-KREDIT JARAYONLARI: INVESTITSION FAOLLIKNI TA'MINLASH MEKANIZMI SIFATIDA	787
Madaminov In'omjon Ozodovich	
YASHIL IQTISODIYOTDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH MEKANIZMLARI	792
Karimov Islombek Bekpo'lat o'g'li	
OLIY TA'LIMDA ILMIY TADQIQOTLAR VA ISHLAB CHIQRISH INTEGRATSIYASI SAMARADORLIGI	798
Uzaydullayev Sherzod Shukurullayevich	
XUSUSIY MAKTABLARNING BOSHQARUV TIZIMINI QAROR QABUL TIZIMLARI VA O'RGANUVCHI ANALITIKASI YORDAMIDA YANGILASHNING YO'LLARI	802
Esanova Shohida	
MOLIYA BOZORIDA TIJORAT BANKLARI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA ISLOMIY MOLIYA INSTRUMENTLARIDAN FOYDALANISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	812
Abduraxmanova Matluba Maxamadaminovna	
KORXONALARDA KREDITOR QARZDORLIKNI BARTARAF ETISH YO'LLARI	819
Mirzaev Ozod Furkatovich	
ЛЕКСИЧЕСКАЯ КОМПЕТЕНЦИЯ КАК КЛЮЧЕВОЙ КОМПОНЕНТ ПРОДУКТИВНОЙ ПИСЬМЕННОЙ РЕЧИ	824
Киличева Феруза Бешимовна	
MODERN MECHANISMS FOR MONITORING REGIONAL DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF DIGITAL ECONOMY	828
Karimova Shirin Zokhid qizi	

АЛЬТЕРНАТИВНЫЕ МЕТОДЫ КРЕДИТНОГО СКОРИНГА ДЛЯ НАСЕЛЕНИЯ БЕЗ БАНКОВСКОЙ ИСТОРИИ В УЗБЕКИСТАНЕ	833
Шухратова Мадинабону Икром кизи	
SHAHAR EKOLOGIYASI: SHAHAR EKOTIZIMLARI VA BARQAROR RIVOJLANISH	841
Erkiniva Mukarram Olimjon qizi	
CHAKANA SAVDO XIZMATLARINI KO'RSATUVCHI KORXONALARDA SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	845
Abdug'aniyev Oybek Akmaljon o'g'li	
KUZATUV KENGASHI XUSUSIYATLARINING KORPORATIV BOSHQARUV SAMARADORLIGIGA TA'SIRI: NAZARIY VA KONSEPTUAL YONDASHUV	850
Jumayeva Go'zal Sherxon qizi	
EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH NATIJALARI NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARI FAOLIYATINI BOSHQARISHDA MUHIM AMALIY AHAMIYAT	854
Sattorov Firdavs Ziyodullayevich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA TIJORAT BANKLARINING O'RNI	858
Abduholikov Kamoldin Mahammadjonovich	
SANOAT KORXONALARINING HUDUDLAR KESIMIDAGI RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI STATISTIK TAHLIL QILISH	862
Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
O'ZBEKISTONDA XIZMATLAR EKSPORTINI RIVOJLANTIRISHNING EKOLOGIK JIHATLARI	867
Qodirjonov Adxamjon Muxtorjon o'g'li	
INKLYUZIV TA'LIMNI MOLIALASHTIRISHNING XALQARO MODELLARI VA ULARNING SAMARADORLIGI	872
Muxamedjanova Dilshodxon Muzaffarovna	
SANOAT KORXONALARIDA "YASHIL" TRANSFORMATSIYA JARAYONINING XUSUSIYATLARI	877
Ismatulloeva Madinabonu Fozil qizi	
TO'QIMACHILIK SANOATI MAHSULOTLARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASH	884
Kadirova L.G.	
MAIN DIRECTIONS FOR DEVELOPING SOCIAL ENTREPRENEURSHIP IN THE REGION	887
Nasretdinova Farangis Odilovna	
THE IMPORTANCE OF MARKETING COMMUNICATIONS IN THE SERVICES SECTOR	895
Mamatkulova Shoira Djalolovna	
AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISH — ICHKI TALABNI RAG'BATLANTIRISH VA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH OMILI	900
Mustafoev G'olib Sultonmurodovich, Abruyev Abdumalik Oynazarovich	
BIZNES JARAYONLARINI MODELLASHTIRISH VA ULARNI QO'LLASHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI	906
Qarshiyeva Moxinur Olim qizi	
KORXONADA RAQAMLI IQTISODIYOTNI JORIY ETISHNING IQTISODIY AHAMIYATI	911
Salimova Husniya Rustamovna	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI: BUXORO VILOYATI MISOLIDA	918
Zayavitdinova Nafisa Muxammadovna	
XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI MOLIVAVIY MAHSULOTLARI VA ULARNING O'ZBEKISTON IQTISODIY RIVOJLANISHIDAGI ROLI	926
Rasulova Dilfuza Valiyevna	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA IQTISODIY O'SISH VA MEHNAT BOZORI KO'RSATKICHLARINING DINAMIKASI	932
Qodirov Asliddinxo'ja Mahammadjon o'g'li	
FOYDALANUVCHI SADOQATINI SHAKLLANTIRISHNING MARKETING VA NEYROMARKETING MEXANIZMI SIFATIDA GEYMIKATSIYA ELEMENTLARINI QO'LLASH: DODO PIZZA MOBIL ILOVASI MISOLIDA EMPIRIK TAHLIL	937
Yuldashev Jamshid Abrarovich, Daminova Nilufar Bahrom qizi	

KORXONADA XODIMLARNI BOSHQARISHNING TASHKILIY MEXANIZMLARINI SHAKLLANTIRISH	945
Sadriddinova Sevinchxon Sadriddin qizi	
TIKUV-TRIKOTAJ KORXONALARIDA XODIMLAR MOTIVATSIYASI VA MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	948
Murodova Zilola Asatulla qizi	
KUZATILMAYDIGAN IQTISODIYOT TUSHUNCHASI, SHAKLLARI, TURLARI VA YUZAGA KELISH OMILLARI.....	952
Abdullayev Shavkat Nasriddinovich	
NODAVLAT OLIY TA'LIM TASHKILOTLARIDA XARAJATLAR SMETASI VA SHTATLAR JADVALINI SHAKLLANTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	959
Yaqubova Nodira Olim qizi	
РАЗВИТИЕ, РИСКИ, ОБЕСПЕЧЕНИЕ УСТОЙЧИВОСТИ ТУРИСТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ УЗБЕКИСТАНА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ.....	964
Бабаджанова Лола Шопулатовна, Срожиддинова Зарина Хайриддиновна	
KOMPANIYALARNING FOND BOZORIDAGI ISHTIROKINI RAG'BATLANTIRISH AHAMIYATI.....	970
Mamataliyev Bobur Saidnazar o'g'li	
GLOBALLASHUV SHAROITIDA INTELLEKTUAL TA'MINOT ZANJIRI TEXNOLOGIYALARINING XALQARO TADBIRKORLIKDAGI O'RNI	977
Xudayberdiyev Otabek Absalomovich	
HUDUD IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHDA MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYATI ORGANLARINING INSTITUSIONAL SALOHİYATI: NAZARIY TALQIN VA YAPONIYA, GERMANIYA, XITOIY TAJRIBASI	983
Bekchanov Davron Masharipovich	
O'ZBEKISTONDA AHOLI BANDLIGINI OSHIRISH VA MEHNAT FAOLIYATI UNUMDORLIGINING IQTISODIY YUKSALISHDAGI O'RNI.....	988
Anvarova Lobarxon	
TURIZM SOHASIDA HAYOT SUG'URTASI TIZIMINING IQTISODIY-HUQUQIY ASOSLARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI: XALQARO TAJRIBA VA MILLIY AMALIYOT	992
J.Kamalova	
MADANIYAT SOHASI MUASSASALARINI AUDITDAN O'TKAZISHNING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	999
Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ALOQA XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISH ASOSIY YO'NALISHLARI.....	1004
Nazarov Sanjar Nasridinovich	
KORXONALARDA MARKETING MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISHNING IQTISODIY MOHIYATI VA AHAMIYATI (BUXORO VILOYATI KORXONALARI MISOLIDA).....	1009
Sirojov Oxunjon Odil o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA ISH BILAN BANDLIKNI RIVOJLANTIRISHNING INSTITUSIONAL VA IQTISODIY MEXANIZMLARI	1015
Bobojonov To'liqinbek Maxmud o'g'li	
ERKIN IQTISODIY ZONALAR UCHUN RAQAMLI BOSHQARUV VA INVESTITSIYA MONITORINGINING MUALLIFLIK MODELİ	1020
Abdiyev Alimardon Chorshanbiyevich, Shamsiyeva Ruxsora Nasirovna	
IQTISODIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA BUXGALTERIYA VA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O'RNI	1025
Kunduzova Kumrixon Ibragimovna, Jo'rayev Asadbek Anvarjon o'g'li	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЙ СРЕДЫ ДЛЯ РАЗВИТИЯ МАЛОГО БИЗНЕСА И ЧАСТНОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В УЗБЕКИСТАНЕ	1031
Камилова Наргиза Абдукажоровна	
THE ADDITIONALITY GAP: EVALUATING THE SYNERGY BETWEEN GREEN FINANCE AND MACROECONOMIC STABILITY IN EMERGING ECONOMIES	1036
Ataxanov Umidbek Olimovich	

AHOLINI IJTIMOIIY HIMOYA QILISH TIZIMIDA SUN'IY INTELLEKT: O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MISOLIDA JORIY ETISH IMKONIYATLARI VA XIZMATLAR SIFATINI OSHIRISH MASALALARI	1042
Xidirbayev Baxrom Baxtiyarovich	

AHOLINI IJTIMOIIY HIMOYA QILISH TIZIMIDA SUN'IY INTELLEKT: O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MISOLIDA JORIY ETISH IMKONIYATLARI VA XIZMATLAR SIFATINI OSHIRISH MASALALARI

Xidirbayev Baxrom Baxtiyarovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
"Byudjet hisobi va g'aznachilik" kafedrası
mustaqil izlanuvchisi (PhD)

Annotatsiya. Maqolada O'zbekiston Respublikasida aholini ijtimoiy himoya qilish tizimiga sun'iy intellektni joriy etishning institutsional imkoniyatlari, amaliy salohiyati va tizimli cheklovlari tahlil qilinadi. Tadqiqot xalqaro tajriba, qiyosiy institutsional yondashuv hamda "ijtimoiy ne'matlarni aralash ishlab chiqarish" nazariyasi asosida olib borilgan. Sun'iy intellekt ijtimoiy qo'llab-quvvatlashning manzilliligini oshirish, zaif xonadonlarni erta aniqlash, xizmatlarni shaxsga moslashtirish va idoralararo ma'lumotlar boshqaruvini takomillashtirish vositasi sifatida ko'rib chiqiladi. Shu bilan birga, algoritmlashtirish bilan bog'liq ma'lumotlar sifati, institutsional nomuvofiqlik, diskriminatsion xatolar, shaffoflik va hisobdorlikka oid xatarlar ham yoritiladi. Maqolada O'zbekistonda ijtimoiy himoya islohotlari sharoitida sun'iy intellektni bosqichma-bosqich, ehtiyotkor va inson markazidagi tamoyillar asosida joriy etish modeli taklif etiladi. Tadqiqotning ilmiy yangiligi welfare mix nazariyasi, xalqaro raqamlashtirish amaliyoti va milliy ijtimoiy siyosat vazifalarini o'tish iqtisodiyoti sharoitiga mos yagona tahliliy doirada birlashtirishdan iborat.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, ijtimoiy himoya, O'zbekiston, manzillilik, prediktiv tahlil, raqamlashtirish, welfare mix, xizmatlarni shaxsga moslashtirish.

Abstract. The article examines the institutional opportunities, practical potential, and systemic limitations of introducing artificial intelligence into the social protection system of the Republic of Uzbekistan. The study is based on international experience, a comparative institutional approach, and the theory of the mixed production of social benefits. Artificial intelligence is considered a tool for improving the targeting of social support, early identification of vulnerable households, personalization of services, and enhancement of interagency data governance. At the same time, the article highlights risks related to data quality, institutional misalignment, discriminatory bias, transparency, and accountability. In the context of social protection reforms in Uzbekistan, a phased, cautious, and human-centered model for AI implementation is proposed. The scientific novelty of the study lies in integrating welfare mix theory, international digitalization practices, and national social policy objectives into a unified analytical framework adapted to the conditions of a transition economy.

Key words: artificial intelligence, social protection, Uzbekistan, targeting, predictive analytics, digitalization, welfare mix, service personalization.

Аннотация. В статье исследуются институциональные возможности, практический потенциал и системные ограничения внедрения искусственного интеллекта в систему социальной защиты населения Республики Узбекистан. Исследование основано на международном опыте, сравнительном институциональном подходе и теории смешанного производства социальных благ. Искусственный интеллект рассматривается как инструмент повышения адресности социальной поддержки, раннего выявления уязвимых домохозяйств, персонализации услуг и совершенствования межведомственного управления данными. Одновременно освещаются риски, связанные с качеством данных, институциональной несогласованностью, дискриминационными ошибками, прозрачностью и подотчётностью. В условиях реформ социальной защиты в Узбекистане предлагается поэтапная, осторожная и человеко-ориентированная модель внедрения ИИ. Научная новизна исследования заключается в объединении теории welfare mix, международной практики цифровизации и задач национальной социальной политики в единой аналитической рамке, адаптированной к условиям переходной экономики.

Ключевые слова: искусственный интеллект, социальная защита, Узбекистан, адресность, предиктивная аналитика, цифровизация, welfare mix, персонализация услуг.

KIRISH

Aholini ijtimoiy himoya qilish tizimini samarali, manzilli va barqaror shaklda tashkil etish zamonaviy davlat boshqaruvining eng muhim vazifalaridan biridir. O'tish iqtisodiyoti sharoitida bu masala yanada murakkablashadi, chunki ijtimoiy xatarlar tarkibi tez o'zgaradi, xizmatlarga bo'lgan talab ortadi, byudjet va institutsional resurslar esa cheklangan bo'lib qoladi. Bunday sharoitda ijtimoiy siyosat samaradorligi nafaqat moliyaviy resurslar hajmiga, balki ma'lumotlar sifati, boshqaruv tezkorligi va ehtiyojlarni o'z vaqtida aniqlash qobiliyatiga ham bog'liq bo'ladi [1], [9], [13].

So'nggi yillarda O'zbekistonda ijtimoiy himoya tizimini modernizatsiya qilish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Aholini ijtimoiy himoya qilish strategiyasining tasdiqlanishi, manzillilikni kuchaytirish, raqamli boshqaruv vositalarini rivojlantirish hamda xizmatlar sifati yaxshilashga qaratilgan chora-tadbirlar ijtimoiy siyosatda yangi bosqichni boshlab berdi [1]. Shu bilan birga, ma'lumotlar bazalarining tarqoqligi, muhtojlikni baholash mezonlarining bir xil emasligi, ma'muriy tartib-taomillarning murakkabligi va ijtimoiy xatarlarni erta aniqlash imkoniyatlarining cheklanganligi kabi muammolar saqlanib qolmoqda.

Ana shunday sharoitda sun'iy intellektni joriy etish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. U faqat texnologik yangilik emas, balki ijtimoiy siyosatni yanada aniq, tezkor va ma'lumotlarga asoslangan boshqaruv modeliga o'tkazish imkonini beruvchi vosita sifatida qaraladi. Mashinali o'qitish, prediktiv tahlil, tabiiy tilni qayta ishlash va avtomatlashtirilgan verifikatsiya vositalari ijtimoiy yordamning manzilliligini oshirish, zaif xonadonlarni erta aniqlash hamda xizmatlarni shaxsga moslashtirish imkonini yaratadi [5], [8], [13].

Biroq ijtimoiy jihatdan sezgir sohada sun'iy intellektidan foydalanish bir qator xavflarni ham yuzaga keltiradi. Noto'g'ri yoki to'liq bo'lmagan ma'lumotlar asosida ishlab chiqilgan algoritmlar tizimli xatolarni kuchaytirishi, fuqarolarning huquqlariga salbiy ta'sir ko'rsatishi va davlatga bo'lgan ishonchni pasaytirishi mumkin [5]. Shu sababli sun'iy intellektni ijtimoiy himoyaga joriy etish faqat texnik emas, balki institutsional, huquqiy va axloqiy jihatdan ham kompleks tahlil qilinishi lozim.

Mazkur maqolaning obyekti ijtimoiy himoya tizimi, ya'ni ijtimoiy qo'llab-quvvatlashni taqdim etuvchi institutlar, tartib-taomillar va raqamli mexanizmlar yig'indisidan iborat. Tadqiqot predmeti esa O'zbekiston Respublikasida ijtimoiy himoyani boshqarishda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari, cheklovlari va institutsional shart-sharoitlaridir. Maqolaning maqsadi xalqaro tajriba, milliy islohotlar kun tartibi hamda adolatli boshqaruv tamoyillarini hisobga olgan holda sun'iy intellektni O'zbekiston ijtimoiy himoya tizimiga joriy etishning nazariy va amaliy asoslarini ishlab chiqishdan iborat.

Ushbu maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilandi:

- birinchidan, mavzuga oid ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish;
- ikkinchidan, sun'iy intellektni ijtimoiy siyosatda qo'llashning nazariy asoslarini aniqlash;
- uchinchidan, xalqaro tajribani umumlashtirish va O'zbekiston uchun saboqlarni ajratish;
- to'rtinchidan, ijtimoiy himoya tizimida sun'iy intellekt qo'llanilishi mumkin bo'lgan asosiy yo'nalishlarni belgilash;
- beshinchidan, xatarlar va institutsional cheklovlarni tizimlashtirish;
- oltinchidan, bosqichma-bosqich joriy etish modeli bo'yicha takliflar ishlab chiqish.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Sun'iy intellektning ijtimoiy himoya tizimida qo'llanilishi masalasi so'nggi yillarda xalqaro ilmiy adabiyotlarda keng yoritilmoqda. Hemerijck (2012) va Salamon (1987) ijtimoiy himoya tizimining institutsional asoslarini tahlil qilib, davlat, xususiy sektor va uchinchi sektor o'rtasidagi hamkorlik muhimligini asoslab beradi. Ushbu yondashuv keyinchalik welfare mix nazariyasida rivojlantirilib, ijtimoiy xizmatlarni ko'rsatishda ko'p aktorli model samaradorligi ta'kidlanadi (Pestoff, 1992; Fang & Li, 2025).

Xalqaro tashkilotlar, xususan, OECD (2020) va Jahon banki (2022) hisobotlarida ijtimoiy himoya tizimida raqamlashtirish, ma'lumotlar integratsiyasi va boshqaruv samaradorligini oshirish asosiy ustuvor yo'nalishlar sifatida ko'rsatiladi. McKinsey Global Institute (2023) esa sun'iy intellektning iqtisodiy va ijtimoiy sohalarida qaror qabul qilish sifatini oshirishdagi salohiyatini alohida ta'kidlaydi.

Amaliy tadqiqotlar (Simangunsong, 2023; Agustanta et al., 2024) ijtimoiy yordam dasturlarining samaradorligi ko'p jihatdan ma'lumotlar sifati va to'g'ri manzillilikka bog'liqligini ko'rsatadi. Shu bilan birga, Eubanks (2018) sun'iy intellekt asosidagi tizimlarning ijtimoiy tengsizlikni kuchaytirish xavfiga e'tibor qaratadi. Mazkur ilmiy qarashlar O'zbekistonda ijtimoiy himoya tizimini modernizatsiya qilishda sun'iy intellektni joriy etish zarurati bilan birga, uning institutsional, huquqiy va axloqiy jihatlarini kompleks yondashuv asosida ko'rib chiqishni taqozo etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot sifat metodologiyasiga asoslangan bo'lib, unda qiyosiy tahlil, institutsional yondashuv, policy analysis elementlari hamda ilmiy adabiyotlarning mantiqiy-sistemali sharhi qo'llanildi. Qiyosiy tahlil usuli turli mamlakatlar tajribasini mexanik tarzda ko'chirish uchun emas, balki sun'iy intellektning ijtimoiy himoya tizimida qanday institutsional sharoitlarda samarali ishlashi mumkinligini aniqlash maqsadida qo'llanildi [2], [4], [9], [13].

Institutsional yondashuv ijtimoiy himoyani faqat texnologik muammo sifatida emas, balki qoidalar, rollar taqsimoti, ma'lumotlar almashuvi, javobgarlik va hisobdorlik tizimi sifatida tahlil qilish imkonini berdi [6], [10], [11]. Policy analysis esa muammoni boshqaruv nuqtayi nazaridan ko'rib chiqish, amaliy qo'llanish yo'nalishlarini aniqlash hamda siyosiy qarorlar uchun asosli tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qildi.

Shuningdek, ilmiy va analitik manbalar o'rtasidagi mazmuniy bog'liqlik tahlil qilinib, quyidagi uchta savol asosiy mezon sifatida belgilandi:

1. sun'iy intellekt ijtimoiy himoyada qaysi funksiyalarni bajarishi mumkin;
2. ushbu jarayon qanday xavflarni yuzaga keltiradi;
3. O'zbekiston sharoitida uni qaysi ketma-ketlikda joriy etish maqsadga muvofiq.

Mazkur metodologiya maqolada nafaqat nazariy tahlilni, balki institutsional va amaliy xulosalar chiqarishni ham ta'minlaydi.

TAHLIL VA NATIJALAR

1. Sun'iy intellektni ijtimoiy himoyada qo'llashning nazariy mantig'i

Ijtimoiy himoya tizimida sun'iy intellektidan foydalanishning nazariy mantig'i shundan iboratki, ijtimoiy siyosat samaradorligi ko'pincha ehtiyojni o'z vaqtida aniqlash, resurslarni manzilli taqsimlash va xizmatlarni moslashtirish qobiliyatiga bog'liq bo'ladi. Agar tizim faqat murojaatlar tushgandan keyin yoki muammo allaqachon chuqurlashgandan so'ng harakat qilsa, u reaktiv model doirasida qoladi. Sun'iy intellekt esa aynan proaktiv boshqaruv uchun imkoniyat yaratadi, ya'ni xatarlarni oldindan aniqlash va aralashuvni erta boshlashga xizmat qilishi mumkin [8], [13].

Welfare mix nazariyasi nuqtayi nazaridan qaralganda, sun'iy intellekt ijtimoiy siyosat ishtirokchilari o'rtasidagi axborot asimmetriyasini kamaytiruvchi vosita sifatida namoyon bo'ladi. U davlat, xizmat ko'rsatuvchi tashkilotlar va xizmat oluvchilar o'rtasidagi ma'lumotlar oqimini tezlashtiradi, natijada boshqaruv qarorlarining aniqligi oshadi [10], [11]. Biroq bu samara avtomatik tarzda yuzaga kelmaydi; u ishonchli ma'lumotlar, muvofiqlashtirilgan qoidalar va inson nazorati bilan chambarchas bog'liq.

2. Xalqaro tajribadan kelib chiqadigan asosiy saboqlar

Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, ijtimoiy himoyani raqamlashtirishning muvaffaqiyati texnologiyaning o'ziga emas, balki uni o'rab turgan institutsional dizaynga bog'liq. Indoneziyada ijtimoiy yordam dasturlarining samaradorligi identifikatsiya tizimi va ma'lumotlar bazalarining uyg'unligi bilan chambarchas bog'liq ekani qayd etiladi [4]. OECD va Jahon banki hisobotlari ham yagona ma'lumotlar maydoni, verifikatsiya mexanizmlari va boshqaruvning soddaligi ta'minlanmasa, raqamlashtirish kutilgan natijani bermasligini ko'rsatadi [9], [13].

Xitoy tajribasi alohida e'tiborga loyiq. Fang va Li tahliliga ko'ra, ijtimoiy xizmatlarning yangi modellari ko'pincha markazlashgan qat'iy boshqaruv orqali emas, balki davlat rag'batlantiruvchi rol o'ynagan, hududiy eksperimentlar amalga oshirilgan va moslashuvchan tashkiliy modellar sinovdan o'tkazilgan sharoitda samarali rivojlangan [2]. Bu O'zbekiston uchun muhim xulosa beradi: sun'iy intellektni darhol butun tizimga joriy etish emas, balki avvalo pilot loyihalar orqali sinab ko'rish maqsadga muvofiq.

Shu bilan birga, AQSh va boshqa rivojlangan mamlakatlar tajribasi algoritmik boshqaruvning xavfli jihatlari ham ko'rsatadi. Eubanks tadqiqotlariga ko'ra, ijtimoiy sohada qo'llanilgan yuqori texnologik vositalar ayrim hollarda ijtimoiy nazoratni kuchaytirgan, xatolarni ko'paytirgan va yordamga kirishni murakkablashtirgan [5]. Demak, samaradorlik va adolat o'rtasidagi muvozanatni ta'minlash asosiy vazifalardan biri hisoblanadi.

3. O'zbekiston ijtimoiy himoya tizimida SI qo'llanilishining istiqbolli yo'nalishlari

O'zbekiston sharoitida sun'iy intellektidan foydalanishning bir nechta ustuvor yo'nalishlarini ajratish mumkin.

Birinchi yo'nalish — zaiflikni erta aniqlash uchun prediktiv tahlil. Daromadlar beqarorligi, norasmiy bandlik, oilaviy tarkibdagi o'zgarishlar va boshqa omillar asosida ijtimoiy xatar ehtimolini oldindan baholash tizimi davlatga erta aralashuv imkonini beradi. Bu, ayniqsa, kambag'allikka tushish xavfi yuqori bo'lgan xonadonlar bilan ishlashda muhimdir [3], [13].

Ikkinchi yo'nalish — verifikatsiya va manzillilikni kuchaytirish. Turli reyestrlardagi ma'lumotlarni avtomatik taqqoslash, nomuvofiqliklarni aniqlash va xatolik ehtimolini baholash ijtimoiy yordamni yanada aniq taqsimlash imkonini beradi [4], [9]. Bu ma'muriy yukni kamaytirishi mumkin, biroq yakuniy qaror ustidan inson nazorati saqlanishi zarur.

Uchinchi yo'nalish — xizmatlarni shaxsga moslashtirish. Ijtimoiy zaiflik bir omil bilan emas, balki ko'p o'lchovli ehtiyojlar kombinatsiyasi bilan shakllanadi. Sun'iy intellekt asosidagi tahlil fuqarolarga standart paket emas, balki ularning individual ehtiyojlariga mos xizmatlar majmuasini taklif etish imkonini beradi. Bu, ayniqsa, kompleks holatlarda — masalan, kambag'allik, nogironlik, ishsizlik va parvarish ehtiyoji birlashgan vaziyatlarda muhim ahamiyatga ega.

To'rtinchi yo'nalish — murojaatlarni tahlil qilish va servis dizaynini takomillashtirish. Tabiiy tilni qayta ishlash vositalari fuqarolar murojaatlaridan asosiy muammolarni aniqlash, takrorlanuvchi byurokratik to'siqlarni aniqlash va xizmat ko'rsatish jarayonlarini qayta loyihalashga yordam beradi.

Beshinchi yo'nalish — strategik boshqaruvni qo'llab-quvvatlash. Sun'iy intellekt hududlar bo'yicha talab dinamikasi, ijtimoiy dasturlar yuklamasi, muhtojlikning ehtimoliy o'sish zonalari va resurslarni taqsimlash samaradorligini prognozlash uchun qo'llanilishi mumkin [8], [13].

4. Asosiy xatarlar va cheklovlar

Tahlil shuni ko'rsatadiki, ijtimoiy himoya tizimida sun'iy intellektni joriy etishning muvaffaqiyati ko'p jihatdan yuzaga kelishi mumkin bo'lgan xavflarni oldindan aniqlash va boshqarishga bog'liq.

Birinci xavf — ma'lumotlar sifati. Agar algoritmlar noto'liq, eskirgan yoki og'ishlarga ega ma'lumotlar asosida o'qitilsa, ular mavjud xatolarni takrorlaydi va hatto kuchaytiradi [5]. Ijtimoiy sohada bunday xatolar yordamga muhtoj shaxsning tizimdan tushib qolishiga yoki, aksincha, resurslarning noto'g'ri yo'naltirilishiga olib kelishi mumkin.

Ikkinchi xavf — algoritmik adolatsizlik va shaffoflikning yetishmasligi. "Qora quti" tamoyili asosida ishlovchi modellar qaror nima sababdan qabul qilinganini tushuntirishni qiyinlashtiradi. Bu esa fuqarolarning huquqlarini himoya qilish, shikoyatlarni ko'rib chiqish va hisobdorlikni ta'minlash jarayonlarida muammolarni yuzaga keltiradi [5].

Uchinchi xavf — institutsional tayyorgarlikning yetarli emasligi. Idoralararo ma'lumot almashish reglamentlari aniq belgilab qo'yilmagan bo'lsa, javobgar organlar aniqlanmagan bo'lsa hamda hududiy bo'g'inlarda algoritmik natijalarni sharhlay oladigan mutaxassislar yetarli bo'lmasa, hatto ilg'or texnologik yechimlar ham kutilgan natijani bermaydi [9], [13].

To'rtinchi xavf — raqamli chetlashuv. Raqamli savodxonligi past bo'lgan, olis hududlarda yashovchi, yoshi katta yoki nogironligi bo'lgan fuqarolar to'liq raqamlashtirilgan tizimda noqulay holatga tushib qolishi mumkin. Shu sababli sun'iy intellektni joriy etish insoniy aloqa, oflayn kirish imkoniyatlari va assistiv mexanizmlar bilan uyg'un holda amalga oshirilishi zarur.

5. Bosqichma-bosqich joriy etish modeli

Tadqiqot natijalariga ko'ra, O'zbekiston uchun sun'iy intellektni ijtimoiy himoya tizimiga joriy etishning uch bosqichli modeli maqsadga muvofiq hisoblanadi.

Birinci bosqich — tayyorgarlik bosqichi. Unda ma'lumotlar bazalarini standartlashtirish, idoralararo almashuvning huquqiy asoslarini mustahkamlash, himoyalangan raqamli infratuzilmani rivojlantirish va cheklangan ko'lamdagi pilot loyihalarni yo'lga qo'yish zarur. Bu bosqichda texnologiyadan ko'ra ma'lumotlar sifati va boshqaruv qoidalari ustuvor ahamiyatga ega.

Ikkinchi bosqich — amaliy pilotlar bosqichi. Ushbu bosqichda prediktiv tahlil, verifikatsiya, murojaatlarni qayta ishlash hamda ijtimoiy xodimlar uchun qaror qabul qilishni qo'llab-quvvatlash vositalari sinovdan o'tkaziladi. Har bir model mustaqil monitoring, audit va shikoyat mexanizmlari bilan birgalikda ishlashi shart.

Uchinchi bosqich — institutsionallashtirish va kengaytirish bosqichi. Samaradorligi isbotlangan yechimlar milliy miqyosda joriy etiladi, algoritmik boshqaruv standartlari ishlab chiqiladi, maxsus kompetensiya markazlari tashkil etiladi va modellar muntazam ravishda auditdan o'tkaziladi.

6. Tadqiqot natijalarining ilmiy va amaliy ahamiyati

Mazkur tadqiqotning asosiy natijasi shundan iboratki, sun'iy intellekt ijtimoiy himoya tizimida faqat operatsion samaradorlik vositasi sifatida emas, balki institutlararo muvofiqlashtirishni kuchaytirish, manzillilikni oshirish, proaktiv boshqaruvni ta'minlash va xizmatlar sifatini yaxshilashning yangi bosqichi sifatida ko'rib chiqiladi. Tadqiqot O'zbekiston sharoitida sun'iy intellektni birdaniga keng joriy etish emas, balki huquqiy, institutsional va axloqiy cheklovlarni hisobga olgan holda bosqichma-bosqich tatbiq etish zarurligini asoslab beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Sun'iy intellekt O'zbekiston aholisini ijtimoiy himoya qilish tizimini modernizatsiya qilishda muhim vositaga aylanishi mumkin. Uning salohiyati faqat ayrim operatsiyalarni avtomatlashtirish bilan cheklanmaydi; u ijtimoiy yordamning manzilliligini oshirish, zaiflikni erta aniqlash, xizmatlarni shaxsga moslashtirish hamda strategik qarorlar uchun tahliliy asosni mustahkamlash imkonini beradi. Shu bilan birga, sun'iy intellekt ijtimoiy siyosat muammolarining universal yechimi emas. Sifatli ma'lumotlar, idoralararo muvofiqlashtirish, aniq hisobdorlik qoidalari, axloqiy cheklovlar va fuqarolar huquqlarini himoya qilish mexanizmlarisiz raqamli yechimlar mavjud

nuqsonlarni yangi shaklda takrorlashi mumkin. Shu bois asosiy masala sun'iy intellektni ijtimoiy himoyaga joriy etish yoki etmaslikda emas, balki uni mas'uliyatli, bosqichma-bosqich va institutsional jihatdan to'g'ri tarzda amalga oshirishdadir. O'zbekiston uchun bu texnologik samaradorlikni ijtimoiy adolat bilan, raqamli modernizatsiyani huquqiy kafolatlar bilan hamda boshqaruv innovatsiyasini fuqarolar hayoti sifatining real yaxshilanishi bilan uyg'unlashtirgan holda sun'iy intellektni joriy etish modelini yaratish imkonini anglatadi. Aynan shunday yondashuv ijtimoiy himoyani raqamlashtirishni shunchaki namoyishkorona "vitrina" emas, balki jamoat farovonligiga xizmat qiladigan samarali mexanizmga aylantira oladi. O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatdiki, sun'iy intellekt O'zbekiston ijtimoiy himoya tizimini modernizatsiya qilishda muhim vosita hisoblanadi. Uning asosiy afzalliklari ijtimoiy yordamning manzilliligini kuchaytirish, zaif xonadonlarni erta aniqlash, xizmatlarni shaxsga moslashtirish va strategik qarorlar uchun tahliliy asos yaratishdan iborat. Shu bilan birga, sun'iy intellektni samarali qo'llash sifatli ma'lumotlar, aniq reglamentlar, hisobdorlik, audit tizimlari hamda fuqarolar huquqlarini himoya qilish mexanizmlarini talab etadi. Tadqiqot asosida ijtimoiy himoya tizimida sun'iy intellektni joriy etish bo'yicha alohida institutsional yo'l xaritasini ishlab chiqish, yagona va integratsiyalashgan ma'lumotlar arxitekturasini shakllantirish, pilot loyihalarni cheklangan funksiyalar doirasida bosqichma-bosqich amalga oshirish, algoritmik boshqaruv uchun axloqiy va huquqiy standartlarni ishlab chiqish, mutaxassislar salohiyatini oshirish hamda raqamli inklyuziyani parallel ravishda rivojlantirish zarurligi asoslab berildi. Shunday qilib, O'zbekiston uchun maqbul yondashuv sun'iy intellektni shoshilinch ravishda keng joriy etish emas, balki uni ehtiyotkor, bosqichma-bosqich va inson markazidagi boshqaruv tamoyillari asosida ijtimoiy himoya tizimiga integratsiya qilishdan iborat. Faqat shunday yondashuvga raqamlashtirishni namoyishkorona "vitrina" emas, balki haqiqatan samarali ishlaydigan ijtimoiy siyosat mexanizmiga aylantira oladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi aholisini ijtimoiy himoya qilish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi 2022-07-25 dagi PF-175-son Farmoni. <https://www.lex.uz/uz/docs/-6130265>
2. Fang, L., & Li, B. (2025). The Entrepreneurial Welfare Mix: The Case of Community-Based Old Age Services in China. *Social Policy and Society*, 24, 373-382.
3. Simangunsong, H. (2023). The Impact of Economic Conditions on Social Assistance Programs and Poverty Alleviation. *Law and Economics*, 17(2), 73-91.
4. Agustanta, N., Anggalini, T. D., Septiningrum, L., & Dewanti, P. (2024). Assessing the Effectiveness of Social Assistance Programs to Alleviating Poverty in Indonesia. *KnE Social Sciences*, 511-521.
5. Eubanks, V. (2018). *Automating Inequality: How High-Tech Tools Profile, Police, and Punish the Poor*. New York: St. Martin's Press.
6. Hemerijck, A. (2012). *Changing Welfare States*. Oxford: Oxford University Press.
7. McKinsey Global Institute. (2023). *The Economic Potential of Generative AI: The Next Productivity Frontier*. McKinsey & Company.
8. OECD. (2020). *Efficiency and Effectiveness in Social Protection Systems: A Review of Evidence*. Paris: OECD Publishing.
9. Pestoff, V. A. (1992). Third Sector and Co-operative Services — An Alternative to Privatization. *Journal of Consumer Policy*, 15(1), 21-45.
10. Salamon, L. M. (1987). Of Market Failure, Voluntary Failure, and Third-Party Government. *Journal of Voluntary Action Research*, 16(1-2), 29-49.
11. World Bank. (2022). *The State of Social Safety Nets 2022*. Washington, D.C.: World Bank Group.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 3

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>